DOI 10.35511/978-963-334-504-7-04
Pásztor Enikő – Varga László (szerk.): *Neveléstudományi kaleidoszkóp*
Soproni Egyetem Kiadó, Sopron, 2023, 47-53

A megtartó szeretettel kísért rendkívüli életút – A palavesszőtől a virtuális világig – (Dr. Tassy Istvánné Dr. Mészáros Olga gránit diplomás pedagógusra emlékezünk)

Varga László

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar, Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet
habilitált egyetemi docens, dékán 0009-0005-8169-2030

KULCSSZAVAK

- Dr. Tassy Istvánné dr. Mészáros Olga
- Soproni Óvónőképző Intézet
- Gránit diplomás pedagógus
- 125 éves soproni óvodapedagógus-képzés

ABSZTRAKT

Dr. Tassy Istvánné dr. Mészáros Olga tanári diplomáját a – Trianon okán akkor Szegeden működő – kolozsvári m. kir. Ferencz József Tudományegyetemen, földrajz-természetrajz szakon szerezte 1937-ben. Professzorai a kor jeles tudósai voltak, kortársai közül is többen a tudomány neves képviselői lettek. Mészáros Olga földrajzból doktorált 1938-ban. A bécsi döntést követően, 1940-ben szüleivel hazaköltöztek Erdélybe, s ott, az ugyancsak Kolozsvárra visszatelepülő egyetemen, tanársegédként folytatta a munkát. A háború, a családi és hadi helyzet hamarosan az Erdélyből való menekülést hozta el számukra. Nagyon nehéz idők után Sopronban telepedtek le, de könnyű idők ezután sem következtek. Az ifjú tanár 1956-ban kezdett tanítani, először egy közeli faluban, majd Sopron egyik általános iskolájában, végül a soproni Felsőfokú Óvónőképző Intézetben egészen nyugdíjazásáig.

Büszkék vagyunk gyökereinkre, rendkívül fontos a múlt és a hagyományok ápolása, a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar egyik esszenciális erőssége töretlen és példás múltja. A 2019-2020. akadémiai évben a soproni óvodapedagógus-képzés 120 éves jubileumát, valamint az intézmény és a képzés felsőfokúvá válásának 60. évfordulóját ünnepeltük. Jelen írásunkkal a 125 éves soproni óvodapedagógus-képzés egyik ikonikus tanárára, dr. Mészáros Olgára emlékezünk.



e-mail: varga.laszlo@uni-sopron.hu | Cím:H-9400 Sopron, Ferenczy J. u. 5.

Magamról...

Szegeden születtem. Szüleim Erdélyből kerültek a szegedi tanyavilágba, édesapám a Szeged-Röszke Külső Feketeszél Kalmár tanya egy tanerős iskolájának lett tanítója. Hihetetlen sokoldalúságra készítette fel Kolozsváron az akkori tanítóképzés, visszatekintve látom csak, missziót végzett. Szántás-vetés, mintakert, méhészet, de az iskola, mint postahivatal is működött. Egyetlen gyermekeként már 5 évesen beültem a padba, az osztatlan, 50 körüli létszámú osztályba. A középiskolát a szegedi Árpádházi Szent Erzsébet Leánygimnáziumban (ma Tömörkény) végeztem. Tanári diplomámat a – Trianon okán akkor Szegeden működő – kolozsvári m. kir. Ferencz József Tudományegyetemen, földrajz-természetrajz szakon szereztem 1937-ben. Professzoraim a kor jeles tudósai voltak, kortársaim közül is többen a tudomány neves képviselői lettek. Földrajzból doktoráltam 1938-ban, az egyetemen dolgoztam díjtalan, majd díjas gyakornokként.

A bécsi döntést követően, 1940-ben szüleimmel hazaköltöztünk Erdélybe s ott, az ugyancsak Kolozsvárra visszatelepülő egyetemen, tanársegédként folytattam a munkát. A háború, a családi és hadi helyzet hamarosan az Erdélyből való menekülést hozta számunkra. Nagyon nehéz idők után Sopronban telepedtünk le, s könnyű idők ezután sem következtek. Újra tanítani 1956-ban kezdtem. Először egy közeli faluban, majd Sopron egyik általános iskolájában, végül a soproni Felsőfokú Óvónőképző Intézetben (ma a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar) nyugdíjazásomig. Szép volt a kisgyermekek és a majdnem felnőtt leányok lelki világát összekötő közegben mozogni. Jó néhány tanítványommal az eltelt több mint negyven évben folyamatos kapcsolatot tartunk.

Most, 105 évesen, tiszta fejjel újra – és hányadszor! – végiggondolva a XX. századdal szinte egybeeső életem, az a rossz és a jó párhuzamát mutatja.

A súlyosan rosszat a történelem alakulása hozta. A két világháború, területfoglalás, idegen megszállás, forradalmak, világrendek változásának eseményeit és következményeit a történészek és a politika elemzi, értékeli, egyszer így, majd aztán úgy is. Ám mindezekben benne élni, a napi helyzeteket átvészelni, ez örökre nyomot hagyó testi-lelki szenvedéseket jelent. Éhezést, pótolhatatlan, kegyetlen veszteségeket, hontalanságot, hirtelen hozott kényszerű döntéseket, aggódást, szorongást – sok évtizeden keresztül.

A bámulatosan jó az, hogy mindezek ellenére megmaradtunk. A szűk családnak a szó szoros értelmében vett megtartó szeretete által, és hogy az idegenek között is mindig lettek körülöttünk nemcsak együttérző, de önfeláldozóan, tevékenyen segítő csodálatos emberek.

A jóhoz sorolom, hogy megérhettem a század hihetetlen változásait. A világűr és a Föld típusú bolygók kémlelése nem érintenek meg, de a napi rutint befolyásolókból egy idevágó példát említek. Petróleumlámpa mellett, palatáblán, palavesszővel tanultam írni. Aztán a tintába mártott sercegő toll után az íróeszközök minden fejlődési formája a napi gyakorlatom része lett, majd még pár éve is, amíg még jól láttam, a számítógép elé ülve e-maileket váltottam távoli fiatal szeretteimmel s parányit bepillanthattam a virtuális világba.

A lehető legjobb pedig, hogy most négygenerációs családban telnek napjaim, és tőlem telhetően, segítő módon, lehetek jelen az életükben.

Leányom aranydiploma kérelme – ugyanezen az egyetemen – keltette őbenne az ötletet és teremtette meg az alkalmat, hogy én is díszdiplomáért folyamodjam: magam, két gyermekem, öt unokám és tíz dédunokám örömére. A nyolcvan évvel ezelőtt megszerzett tanári oklevelem alapján kiállított gránit diploma a családi emléktár megbecsült darabja lesz.

Dr. Mészáros Olga levele a 2019. évi jubileumi ünnepség résztvevőihez

Megtisztelő felkérésre szólok a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar ünnepségének résztvevőihez, legtöbbjük számára ismeretlenül.

Dr. Tassy Istvánné dr. Mészáros Olga vagyok, ezen intézmény jogelődjének, a Soproni Felsőfokú Óvónőképző Intézetnek nyugdíjas tanára, a még élők közül a legöregebb. 82 éve végeztem Szegeden, ezt a tudományegyetem két éve gránit diplomával ismerte el. A 106. évemet élem otthonomban, népes családom szerető körében.

Több mint 100 évnyi visszatekintésemből érzelmi és pedagógiai emlékeket hívtam elő. A tanyai kisgyermekek mindennapjaiból van saját élményem...

Szegeden születtem, de a külterület óriási kiterjedésű tanyavilágának Feketeszél nevű részén, Kalmár tanyán nőttem fel. Édesapám az itteni új, egy tanerős, hatosztályos, osztatlan elemi iskolának volt a legelső tanítója. Klebelsberg nevéről nekem nemcsak a mostani, így-úgy emlegetett intézet jut eszembe, hanem főleg az élőben megtapasztalt, az analfabetizmus felszámolását célzó iskolaépítő program.

Mai gyermeknek városon, falun, de még a felnőttnek is szinte hihetetlenek a múlt század első felének körülményei, ha csak a gyermekek életét nézzük is. Alig 5-6 évesen már fontos munkaerőnek számítottak. A fiúk az állatokat legeltették, őrizték naphosszat, közben ostort pattogtattak, parittyával lövöldöztek, pitykegomboztak – ez volt a játékuk. A leánykák otthon többnyire az aprójószágot látták el, a kiscsibéket őrizték a kányától és csutkababával játszottak, azaz a lehántolt kukoricacsövet öltöztették, babusgatták. Óvoda közel s távolban nem volt, csak a nagyobb falvakban, azon a környéken pl. Röszkén. De oda a tanyáról nem járt senki. A munka miatt még az iskolába sem jöttek rendszeresen, nem szólva arról, hogy hóban-fagyban, sárban, forróságban némelyeknek több kilométer utat kellett megtennie az iskoláig. A pedagógus akkor is missziót teljesített. Az egyetlen tanteremben ötven-hatvan különböző korú gyermek egyszerre, párhuzamosan tanulta délelőtt az alsó négy évfolyam anyagát, délután pedig a túlkorosak próbáltak eleget tenni a tankötelezettségnek. A szünetekben az udvaron játszottam az iskolásokkal és énekeltem a fogócskás körjátékot: *„Beültettem kis kertemet a tavasszal, rózsa, szekfű, liliom és rezedával...”*

Az óvoda belvilágát magam csak közel 50 éves koromban ismertem meg.

A felsőfokú képzés megindulásával szinte egy időben, 1961-ben, biológia szakos tanárként kerültem az intézetbe. Naponta biciklivel mentem tanítani – a *„Tekerj Sopron”* és *„Bringázz a munkába”* mai, korszerű mozgalmak kedves és tudatos

szervezőinek akkor még a szülei sem születtek meg. Egy kolleganőm reggelente robogóval érkezett – autóval senki.

Egészségtant tanítottam és a hozzárendelt részleges anatómiát, a lélektantanulmányok megalapozásához. Az elméleti tárgyak mellett az óvodai gyakorlati foglalkozások voltak az igazán élményszerzők. 8-10 fős hallgatói csoportokkal vettünk részt a képzésben, és mi tanárok is tanultuk a mesterséget. A szakmai segítséget ehhez a gyakorlóóvodák kiváló óvónői adták. Egyik végtelen ügyességgel készített bábokat, a másik rajzolásban volt kiemelkedő, gyönyörűen énekeltek, hegedültek, a furulya mindennapi hangszer volt a kézben, és a mesélés káprázatával gazdagodtak a gyerekek.

Emlékszem egy kisgyerekre, aki az óvónő szoknyájába kapaszkodott és mindenüvé vele lépkedett. Az óvónő nem fejtette le magáról. Ám amikor a mese kezdődött, oldódott a gyermek szorongása, leült, a kis arcán látszott, hogy múlt a belső feszültsége, ami addig a játékoktól is elvonta.

A másik varázslatos foglalkozás a körjátékok voltak. A *„Kinn a bárány, benn a farkas”* vagy az elévülhetetlen dallamú és koreográfiájú *„Búj, búj zöld ág...”.* A kezek összekulcsoltsága olyan örömáramot indít, hogy minden gyermek mosolyogva bújt át az aranykapun. Az érzelmi hatás áttevődött a hallgatókra is. Nemcsak a szakmát tanulták, hanem maguk is formálódtak.

Külső szakmai gyakorlatok látogatásával beutaztam a fél Dunántúlt, a legeltérőbb fejlettségű falvakat, a legkülönbözőbb óvodai körülményeket láttam. Sokfelől jöttek a tanítványok is, és sokfelé kerültek el azután. De a lányainkban, a kollégium és a tanulás mindennapjait együtt töltve, olyan szakmai és baráti kötelékek épültek ki, hogy ezek sokaknál folyamatosan, nyugdíjas korukban is kitartottak. Példáim vannak: három tanítványom rendszeresen, tavaszonként Győr – Csorna – Nagykanizsa távolságból ideutazik, megnézik Sopront, az intézetet és engem is meglátogatnak. Az utolsó, csupa Komárom megyei leányokból alakult csoportom tagjai a 100. születésnapomon együtt jöttek köszönteni. Évente levelek, üdvözlőlapok érkeznek, virágot, utazási élménybeszámolókat kapok, telefonok, e-mailek megható figyelmet és szíves visszaemlékezést mutatnak. Meg is fogalmazzák: sokat, nagyon sokat kaptak soproni éveikben. A hivatalos elismerésekhez képest is ez a legnagyobb ajándék iskolának, tanárnak egyformán.

Közel 50 éve vagyok nyugdíjban. A világ ma a hatvanas évekhez sem hasonlít már. Az emberi elme káprázatos eszközöket alkot, önjáró autót, robotokat épít. A beszéd üteme felgyorsult. A parányi gyermek is már gyakorlottan kapcsolgatja a modern eszközöket, amelyeken keresztül szaporán ömlik rá a sok kép és hang, s úgy hallom, működik már a rendszer, amellyel az idősek, okosotthonok okoseszközeivel, az idősgondozás problémáit maguk oldják majd meg... Mostani zárt világomba ezek a történések csak távolról szűrődnek be, számomra idegenek.

Az ünnepi jókívánságokban is hagyományos vagyok... Kívánom minden kicsinek, hogy tanulja meg jól ezt a világot, legyen otthon benne, s ehhez segítse a korszerű óvoda is. Ám legfőképpen kívánom minden kicsinek, nagynak, felnőttnek, fiatalnak és öregnek, hogy világában láthasson minél több ráfigyelő, odaadó, csillogó tekintetet, ragyogjon rá nagyon sok mosoly, érezzen naponta szerető simogatást, kapjon ölelést, halljon megnyugtató, megértő, kedves szavakat!

A Kisalföld című napilapban megjelent írás a 105. születésnap alkalmából
A megtartó szeretettel kísért rendkívüli életút

Dr. Tassy Istvánné Dr. Mészáros Olga gránit diplomás pedagógust, a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar nyugalmazott oktatóját köszöntötte 105. születésnapján – az intézmény jelenlegi közössége és a volt tanítványok nevében – dr. Varga László dékán. A meghitt ünnepség keretében átadott díszoklevéllel köszönte meg kimagasló oktatói és kutatói munkáját, a magyar óvodapedagógusok képzése területén példamutatóan és alázattal végzett nevelői tevékenységét. A tőle kapott visszaemlékezésből nagyon nehéz idézni, hiszen egy példátlanul hosszú, örömökkel és szenvedéssel teli életút az övé. Pedig milyen jó lenne mindent hátrahagyni az utókornak – tanulságképpen.

Dr. Mészáros Olga tanári diplomáját a – Trianon okán akkor Szegeden működő – kolozsvári m. kir. Ferencz József Tudományegyetemen, földrajz-természetrajz szakon szerezte. Professzorai a kor jeles tudósai voltak, kortársai közül is többen a tudomány neves képviselői lettek. A fiatal tanár földrajzból doktorált 1938-ban. Nagyon nehéz idők után családjával Sopronban telepedtek le. Először egy közeli faluban tanított, majd Sopron egyik általános iskolájában, végül a soproni Felsőfokú Óvónőképző Intézetben nyugdíjazásáig. Azt mondja, szép volt a kisgyermekek és a majdnem felnőtt leányok lelki világát összekötő közegben mozogni. Most, 105 évesen, tiszta fejjel újra – és hányadszor! – végiggondolva a XX. századdal szinte egybeeső életét, az a rossz és a jó párhuzamát mutatja. A súlyosan rosszat a történelem alakulása hozta: éhezés, pótolhatatlan, kegyetlen veszteségek, hontalanság, aggódás és szorongás – sok évtizeden keresztül. A bámulatosan jó az, hogy mindezek ellenére megmaradtak. A szűk családnak a szó szoros értelmében vett megtartó szeretete által, és hogy az idegenek között is mindig lettek körülöttük nemcsak együtt érző, de önfeláldozóan, tevékenyen segítő csodálatos emberek.

A jóhoz sorolja, hogy megérhette a század hihetetlen változásait. Petróleumlámpa mellett, palatáblán, palavesszővel tanult írni. Aztán a tintába mártott sercegő toll után az íróeszközök minden fejlődési formája a napi gyakorlat része lett, majd még pár éve is a számítógép elé ülve e-maileket váltott távoli fiatal szeretteivel, és parányit bepillanthatott a virtuális világba.

Négygenerációs családban telnek csendes napjai és tőle telhetően – segítő módon – lehet jelen az életükben. Egy rendkívül boldog és a világgal békében élő embert két gyermeke, öt unokája, tíz dédunokája és a tanítványok határtalan szeretete élteti. Lélekmelegítő, felemelő és örök emlékű találkozás volt – hála és köszönet érte!

Az utolsó levél...

Kedves Olgi néni!

Szeretettel kívánok Önnek a jó egészséget, még sok örömet, derűt a születésnapja alkalmából!

Sajnos a koronavírus nem teszi lehetővé, hogy most személyesen találkozzunk, így engedje meg, hogy röviden beszámoljak arról, mi minden történt nálunk!

A Benedek Elek Pedagógiai Kar a Soproni Egyetem stabil lábakon álló, rendkívül népszerű kara. Ezt támasztja alá a hallgatók létszáma, ami minden évben közel ezer főt jelent. Újabb szakok indultak nálunk. Különösen kedvelt a gyógypedagógia, az ide jelentkezők száma évről-évre emelkedik. Meg kell említenem a neveléstudomány mesterképzésünket is, amit szeptembertől már angol nyelven is elindítunk. Változatlanul sokan választják az óvodapedagógus alapszakot is. Vannak külföldi hallgatóink is, sokan érkeznek Európa országaiból, de voltak már a tengerentúlról is.

A képzések számának növekedésével az oktatóink létszáma is gyarapodott. Nagy büszkeséggel tölt el, hogy a 2021/22-es tanévtől nálunk oktat főállásban prof. dr. Kéri Katalin egyetemi tanár, neveléstörténész, aki a Pécsi Tudományegyetemről érkezett hozzánk.

Az is nagy öröm számomra, hogy az egykori hallgatóink közül is néhány már a kollégám lett. Fiatalok, tehetségesek, szorgalmasak.

Különböző rendezvények is színesítik a mindennapjainkat. Hamarosan a házasság napja programunkra várjuk az érdeklődőket. Áprilisban pedig egy nemzetközi neveléstudományi konferenciát rendezünk, és lesz egy nemzetközi hetünk is, amelyre Európa sok országából, de Amerikából és Ázsiából is érkeznek vendégek.

A Soproni Képzősök Baráti Köre összehozza a fiatalokat az idősebb generáció tagjaival. Rendszeres sétákat és egyéb programokat tartanak.

Kedves Olgi néni! Ígérem, hogy folyamatosan tájékoztatni fogom a jövőben a Benedek Elek Pedagógia Kar legfontosabb történéseiről.

Isten éltesse sokáig, szeretettel köszöntöm a Benedek Elek Pedagógiai Kar valamennyi munkatársa és hallgatója nevében.

Szeretettel és öleléssel:

dr. Varga László dékán

... és a válasz

Kedves Dékán Úr!

Édesanyám a 109. évébe lépett s ugyan egyre gyengülő, de mégis kitűnőnek mondható állapota négy napja hirtelen leromlott. Azért, amikor felolvastam levelét, felélénkült figyelemmel vette az üzenetet. Azt mondta, így írjam a választ:

Megható a Dékán Úr párját ritkító figyelmessége. Köszöni és viszontkíván az Intézetnek, s Önnek kiváltképpen, további jó haladást, örömteli munkát. Szívesen idézi vissza a találkozást és a további kedves gesztusokat.

Magam is köszönöm, jelenleg nehéz szívvel, de az édesanyám iránti nagy szeretettel és végtelen csodálattal vagyok. Sorba jönnek most ide a gyerekek, unokák, dédunokák még egy találkozásra, mindenki kap az öleléséből és a személy szerint

egyenként megszólító köszönetéből és jókívánságából. Különös, hogy ez a levél is éppen megérkezett, valódi örömöt okozva neki.

Szeretettel figyeltünk a Képzővel kapcsolatban minden híradást, s a sok évtizeddel korábbi tanítványok pedig a mostani ünnepkörökben is odaadó kedvességgel köszöntötték.

Köszönetet és üdvözletet küldök:

Pafférinė Tassy Olga

Varga László dékán búcsúja a gyászló család felé

Tisztelt Tassy Család!

Fájdalommal, de Isten akaratába belenyugodva fogadtam a szomorú hírt, miszerint drága Olga néni földi utazása – életének 109. esztendejében – befejeződött.

Hálás vagyok, hogy személyesen megismerhettem és egy kevéske, ugyanakkor rendkívül tartalmas és vidám időt – kezét fogva – elölthettem vele. A beszélgetésünk szinte minden szavára, mondatára emlékszem. Egy örök életre szóló tanítást kaptam tőle. Isten és a Család megtartó szeretete a legfontosabb éltető erő – így fogalmazott.

Nagyon készültem, hogy a pandémia után ismét meglátogatom, de erre már sajnos nem kerülhet sor. Annak viszont nagyon örülök, hogy a közelmúltban egy utolsó levélben köszönthettem Őt. A megható és megtisztelő választ nagyon köszönöm Neki odafenn és Önnek is.

Karunk egykori kiváló nevelőjének, tudósának emléke velünk marad. Biztos vagyok benne, hogy szeretett tanítványai szívében örökké él. Békesség vele. Az nem hal meg, akit igazán szerettek. Méltó és példás életút az övé.

Fogadja a Család őszinte együttérzésemet és részvétemet.

A Benedek Elek Pedagógiai Kar dolgozói és hallgatói nevében maradok mély tisztelettel és szeretettel:

Varga László

Csodálatos, hosszú, tevékeny, szeretetet sugárzó, áldásos életéért hálásak vagyunk.

„Ha majd átlátszó és könnyű leszek, mint a lehulló őszi falevelek,
libegve intek búcsút a napnak és a zöldfüvű földnek
és kezet fogok még a fákon szomorkodó ujjas platánlevelekkel.
Suttogva, mint a szellő biztatom őket, magamat:
Nem halunk meg! Csak átváltozunk Istenünk áldott tenyerén.”

(Irisz néni verse)